

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

(найменування центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки)

Національний університет «Запорізька політехніка»

(повне найменування закладу вищої освіти)

Кафедра Філософії
(найменування кафедри, яка відповідає за дисципліну)

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Ректор (перший проректор)

18.09 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗПВ05 Філософія
(код і назва навчальної дисципліни)

спеціальність 173 Авіоніка,
(код і назва спеціальності)

освітня програма (спеціалізація) Електротехнічні комплекси та системи літальних апаратів
(назва спеціалізації)

інститут, факультет Фізико-технічний інститут, Електротехнічний факультет
(назва інституту, факультету)

мова навчання українська

Робоча програма Філософія для студентів
(назва навчальної дисципліни)
спеціальності 173 – Авіоніка
освітня програма (спеціалізація) Електротехнічні комплекси та системи літальних
апаратів
(назва освітньої програми (спеціалізації))
„___” _____ 2020 року - ___ с.

Розробники: Бондаренко О.В., завідувач кафедри філософії, д.філос.н.,
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)
професор _

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри Філософії

Протокол від “___” _____ 2020 року №___

Завідувач кафедри Філософії
(найменування кафедри)

«___» _____ 20____ року _____ (Бондаренко О.В.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією _____ ЕТФ _____ факультету
Електротехнічний
(найменування факультету)

Протокол від “17___” вересня _____ 2020 року №_1_

« 17 » вересня _____ 20 20 року Голова _____ (Антонов М.Л.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Узгоджено групою забезпечення освітньої програми*

«___» _____ 20____ року Керівник групи _____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

*Якщо дисципліна викладається невідпусковою кафедрою

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 17 Електроніка та комунікації (шифр і назва)	нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність (освітня програма, спеціалізація) 173 «Авіоніка» (код і назва)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання -		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2год. самостійної роботи студента – 4,5 год.	Освітній ступінь: бакалавр	Лекції	
		15 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		15 год.	2 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		60 год.	70 год.
		Індивідуальні завдання: 14 год.	
		Вид контролю: екзамен	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 31% до 69%,
для заочної форми навчання – 1% до 99%.

1. Мета навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Філософія: загальний курс» є формування філософської культури мислення, засвоєння студентами базових теоретичних знань та практичних навичок застосування філософської методології при розв'язанні завдань суспільної й індивідуальної життєдіяльності.

Завданнями дисципліни є опанування студентами змісту історико-культурного розвитку людства як процесу розвитку світової філософської думки; усвідомлення загальних засад розвитку філософії, передумов її виникнення, логіки розгортання основних напрямків й тенденцій; опанування основних етапів розвитку стародавньої, західноєвропейської і української філософської думки; формування у студентів навичок критичного мислення і гуманістичних цінностей, вдосконалення вміння обґрунтовувати власну думку.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен отримати **загальні компетентності:**

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації

ЗК 3. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 7. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні

ЗК 8. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Очікувані програмні результати навчання:

РН 2 Автономно отримувати нові знання в своїй предметній та суміжних областях з різних джерел для ефективного розв'язання спеціалізованих задач професійної діяльності

РН 9 Розуміння сучасних філософських теорій і основних набутоків світової і національної культури, їх творче осмислення та навички застосування у професійній діяльності, зокрема, при спілкуванні з колегами.

РН 10 Ефективно планувати і організовувати свій робочий час, підтримувати власні здоров'я та працездатність, у тому числі за допомогою активного відпочинку та здорового способу життя.

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Філософія як система знання. Філософія Давнього світу. Класична парадигма західноєвропейського філософствування.

Тема 1.1 Що таке філософія. Коло філософських проблем.

Що таке філософія та навіщо вона. Основні "визначення" філософії. Філософія у системі культури. Філософія і людське мислення. Історичні системи знання (й типи світогляду історичної людини) – міфологія, релігія, наука – та філософія. Функції та роль філософії у сучасному світі.

Специфіка філософського знання (філософії як системи знання людини про світ) та природа філософських проблем. Основні поняття і категорії філософії: «людина», «буття», «свідомість», «самосвідомість». Коло філософських проблем: «людина – світ» як предмет філософії, проблема буття, проблема свідомості та мислення, проблема пізнаваності світу тощо. "Вічні" питання філософії: проблема смерті та безсмертя людини, проблема людського щастя, проблема сенсу життя й інші. Філософія як історія виникнення та розвитку філософських напрямків, систем, шкіл, проблем.

Тема 1.2 Філософія Давнього світу: Давній Схід, Античність.

Давній світ як Давній Схід та Давній Захід, західний та східний типи філософствування.

Східна парадигма філософського знання, особливості східного типу філософствування. Картина світобудови, згідно з давньосхідною філософією, та місце людини у ній. Основні категорії східної філософії: «сансара», «нірвана», «атман», «брахман», «карма», «медитація» й інші. Філософія Давньої Індії та Давнього Китаю: основні філософські школи, напрямки, проблеми.

Людина та світ у філософії епохи Античності. Становлення філософської проблематики: досократики. Проблема першооснови світу: Фалес, Анаксимен, Анаксимандр. Натурфілософія та космоцентризм Античності. Зародження діалектики: Геракліт. Елементи наукового мислення: Піфагор. Парадокси могутності людського розуму: Зенон Елейський.

Народження філософії людини (софісти, Сократ): формула «людина – міра усіх речей» софістів та формула «Пізнай себе!». Філософські системи Платона (вчення про ідеї) та Аристотеля (метафізика, теорія пізнання, формальна логіка). Теорія ідеальної держави Платона. Доба еллінізму: стоїки, епікурейці, скептики, кініки (циніки) й інші.

Тема 1.3 Середньовіччя в історії філософії та культури.

Людина Середніх віків та світ людини (картина світу) цієї епохи.

Християнський релігійний світогляд як основне джерело формування європейської середньовічної філософії. Перша модель ортодоксії філософії Середніх віків: Блаженний Августин (принцип «вірю, щоб зрозуміти»). Друга модель ортодоксії філософії Середніх віків: принцип «віра шукає розум», Фома Аквінський як систематизатор середньовічної схоластики. Суперечка про «універсалії»: реалізм та номіналізм.

Руйнування картини світу Середніх віків: епоха Реформації (Мартін Лютер). Становлення перед-буржуазного типу людини.

Тема 1.4 Філософія Нового часу.

Революція у свідомості людини епохи Відродження. Народження людського «Я» Нового часу (історичний, культурологічний, психологічний й ін. аспекти). Культура «у пошуках індивідуальності». «Абстрактний індивідуалізм» людини Нового часу, замість «станового індивідуалізму» людини Середньовіччя. Людське «Я» Нового часу: онтологічне, логічне, психологічне, гносеологічне, діяльне вимірювання людини.

Вихідні принципи філософії Нового часу: Ф.Бекон (емпірико-індуктивна програма освоєння світу), Р.Декарт (раціоналістично-дедуктивна програма освоєння світу). Формула «Знання є силою, якщо воно істинно» Ф.Бекона. «Cogito ergo sum» («мислю, отже, існую») Р.Декарта. Політична філософія Нового часу: Н.Макіавеллі, Т.Гоббс, Дж.Локк. Логіка формування класичного поняття «держава»; теорія «суспільного договору» Дж.Локка.

Німецька класична філософія – І.Кант, Г.Гегель. Філософська система абсолютного ідеалізму Г.Гегеля. Філософія марксизму. Діалектико-матеріалістична концепція суспільства. Проблема людини у філософії марксизму.

Змістовний модуль 2 Філософія сучасного світу та у сучасному світі.

Тема 2.1 Наука як феномен Нового часу та Новітнього часів.

Наука як феномен Нового часу та елементи наукового мислення людини в інші історичні епохи. Гносеологічний вимір людини в епоху Нового часу. «Розум, що Пізнає» Нового часу.

Суб'єкт-об'єктна парадигма науки. «Вродженні ідеї» розуму, «природне світло розуму» та очевидність раціоналістично-дедуктивних методів виведення як критерій істини Р.Декарта.

Наука як культурно-історичний, гносеологічний і соціальний феномен Новітнього часу. Філософія про історичний розвиток та роль науки і техніки у суспільстві. Співвідношення суспільного та науково-технічного прогресу. Філософія науки: "наука" у

розумінні та інтерпретації Новітнього часу (К.Поппер, Т.Кун й ін.). Специфіка сучасного наукового пізнання та знання.

Тема 2.2 Філософія Новітнього часу (XX-XXI ст.).

Зміна засад філософського мислення наприкінці XIX - поч. XX ст.: перегляд принципів і традицій класичної раціоналістичної філософії та народження нового («некласичного») філософського підходу до світу та до людини. Критика раціоналістичної традиції: А.Шопенгауер як засновник новітньої філософії XX ст. «Бог мертвий», «переоцінка цінностей», «надлюдина» Ф.Ніцше. Людська суб'єктивність (суб'єктивне буття людини) як новий вид реальності у філософії Новітнього часу.

Західна філософія XX ст. – основні напрямки: феноменологія, екзистенціалізм, герменевтика, постпозитивізм й ін. Філософія психоаналізу З.Фрейда: проблема співвідношення «свідомого» та «несвідомого» у людині. Філософія мови Новітнього часу: «мовні ігри», «світ (та людина) як текст».

Філософія постмодерністського світу (з кінця XX ст.): «руйнування нарацій», відмова від будь-якого центрування картини світу та «глобальний поліцентризм», «деконструкція», «дискурс», «ризом», «хаосмос», інтерпретативне мислення тощо. Деякі філософські аспекти буття сучасної цивілізації у XXI ст.

Тема 2.3 Українська філософія у світовому філософському полілозі.

Витоки і джерела української філософії. Образи Роду і Любові як засадничі світоглядні орієнтири стародавніх слов'ян.

Філософські думки часів Київської Русі. Становлення української філософії. Світочі української культури: К.Туровський, К.Смолятич й ін. «Любомудри» XVI-XVII ст. (І.Вишенський, Г.Смотрицький й ін.).

Антропологічні ідеї мислителів Києво-Могилянської Академії (Ф.Прокопович, Й.Кононович-Горбацький й ін.). Принцип кордоцетризму української філософії. Г.Скорова про «дві натури, три світи», про «сродну працю». Серце і розум в філософії П.Юркевича.

Філософські обрії української культури XVIII-XIXст. Мислителі Кирило-Мефодіївського товариства (П.Куліш, Т.Шевченко й ін.). Антропологічні і соціально-філософські виміри української літератури XIX ст.

Феномен радянської філософії. Філософія і радянська ідеологія. Старша генерація українських філософів в еміграції. Релігійно-філософські думки І.Огієнка, А.Річинського, А.Шептицького та ін.

Екзистенційно-антропологічна тенденція розвитку української філософії на межі XX-XXI ст. Київська антропологічна школа (В.Табачковський, Г.Волинка й ін.). Аналітична тенденція в розвитку української філософії (М.Попович, С.Кримський й ін.). Основні напрямки філософських досліджень у сучасному українському науковому дискурсі.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів й тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	ра- зом	у тому числі					ра- зом	у тому числі					
		лк	пр	ла б	інд	с.р.		лк	пр	ла б	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1													
Змістовий модуль 1. Філософія як система знання. Філософія Давнього світу. Класична парадигма західноєвропейського філософствування.													
Тема 1.1. Що таке філософія.	14	2	4	-	-	8	13	2	-	-	2	9	

Коло філософських проблем.												
Тема 1.2. Філософія Давнього світу: Давній Схід, Античність.	14	3	4	-	-	7	12	-	1	-	2	9
Тема 1.3. Середньовіччя в історії філософії та культури.	7	-	-	-	-	7	9	-	-	-	1	8
Тема 1.4. Філософія Нового часу.	10	2	-	-	-	8	11	-	-	-	2	9
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	45	7	8	-	-	30	45	2	1	-	7	35
Модуль 2												
Змістовий модуль 2 Філософія сучасного світу та у сучасному світі												
Тема 2.1. Наука як феномен Нового та Новітнього часів.	15	2	2	-	-	11	15	-	1	-	3	11
Тема 2.2. Філософія Новітнього часу.	15	4	3	-	-	8	15	2	-	-	4	9
Тема 2.3. Українська філософія у світовому філософському полілозі.	15	2	2	-	-	11	15	-	-	-		15
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	45	8	7	-	-	30	45	2	1	-	7	35
<i>Усього годин</i>	90	15	15	-	-	60	90	4	2		14	70

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Що таке філософія та навіщо вона. Коло філософських проблем.	4
2	Філософія Давнього Сходу.	2
3	Антична філософія.	2
4	Новий час в історії людства. Класична наука як феномен Нового часу.	2
5	Філософія сучасного світу (Новітнього часу) та у сучасному світі.	3
6	Українська філософія: від становлення до сучасного стану.	2
<i>Разом:</i>		15

5. Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість годин
1	Що таке філософія. Коло філософських проблем.	8
2	Філософія Давнього світу: Давній Схід, Античність.	7
3	Середньовіччя в історії філософії та культури.	7
4	Філософія Нового часу.	8
5	Наука як феномен Нового та Новітнього часів.	11
6	Філософія Новітнього часу.	8
7	Українська філософія: від становлення до сучасного стану.	11
<i>Разом:</i>		60

6. Індивідуальні завдання

Для студентів денної форми навчання – не передбачені.

Для студентів заочної форми навчання – контрольна робота.

7. Методи навчання

1. Теоретичний: лекції, консультації, самостійна робота
2. Практичний: семінарські заняття

8. Очікувані результати навчання з дисципліни

Студент повинен знати структуру філософського знання, основні філософські категорії (поняття), проблеми, основні течії і напрями в історії філософії; засвоїти загальну теорію пізнання та теоретичні засади філософської методології.

9. Засоби оцінювання

Для студентів денної форми навчання засобами оцінювання є: письмове опитування на лекціях, письмове та усне опитування на семінарських заняттях (доповідь, участь у дискусіях, тематичних диспутах тощо), захист завдання з СРС, аудиторне контрольне тестування, рубіжний контроль.

Для студентів заочної форми навчання: захист контрольної роботи, усне опитування на консультаціях, екзамен.

10. Критерії оцінювання

Поточне тестування та самостійна робота							Підсумкове рубіжне опитування	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2			15 + (5)	100
T 1.1	T 1.2	T 1.3	T 1.4	T 2.1	T 2.2	T 2.3		
12	12	8	12	12	12	12		

T1.1, T1.2 ... T2.3 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки до проведення семінарських занять з навчальної дисципліни «Філософія: загальний курс» для студентів денної форми навчання / Укл.: О.В. Бондаренко, І.М. Бондаревич, Н.М. Девочкіна, Є.О. Ємельяненко, В.М. Коваль, О.М. Повзло. – Запоріжжя: НУ "Запорізька політехніка", 2020. – 38 с.

2. Методичні вказівки з вивчення змістових модулів, що виносяться на самостійну роботу студента з навчальної дисципліни «Філософія: загальний курс» для студентів денної форми навчання / Укл.: О.В. Бондаренко, І.М. Бондаревич, Н.М. Девочкіна, Є.О. Ємельяненко, В.М. Коваль, О.М. Повзло. – Запоріжжя: НУ "Запорізька політехніка", 2020. – 70 с.

3. Методичні рекомендації для самостійної роботи з курсу «Філософія» для бакалаврів усіх спеціальностей ЗНТУ усіх форм навчання // Укл.: І.М. Бондаревич, – Запоріжжя: ЗНТУ, 2019. – 38 с.

4. Конспект лекцій з дисципліни «Філософія» [Текст] / Г.О. Арсентьєва, О.В. Бондаренко, І.М. Бондаревич, Л.В. Головка, П.В. Володін, Н.М. Девочкіна, Є.О. Ємельяненко, О.М. Повзло, С.М. Тарадайко. – Запоріжжя: ЗНТУ, 2015. – 143 с.

12. Рекомендована література

Базова

1. Бичко, А.К., Бичко, І.В., Табачковський, В.Г. Філософія як історія філософії: підручник/ за аг. Ред. Ярошовця В.І. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 648 с.

2. Бондаревич, І.М. Філософія: діалог мислителів, епох, цивілізацій: навчальний посібник. – Запоріжжя, ЗНТУ 2012. – 252 с.

3. Бохенский, Ю. М. Современная европейская философия – М.: Научный мир, 2000. – 256 с.

4. Булатов, М. О. Філософський словник. – К. : Стило, 2009. 575 с.

5. Буслінський, В. А., Скрипка, П. І. Основи філософських знань: підруч. – Львів, 2004.

6. Волинка, Г.І. і ін. Вступ до філософії. – К., 1999.

7. Горлач, М.І., Кремень, В.Г., Ніколаєнко, С.М., Требін, С.М. Основи філософських знань: підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 1028 с.

8. Губерський Л.В., Надольний, І.Ф., Андрущенко, В.П., Розумний, В.П., Бойченко, В.П. Філософія: навч. Посібник. 5 вид., випр. і доп. – К.: Вікар, 2005. – 457 с.

9. Касьян, В.І. Відповіді на питання екзаменаційних білетів: навч. посіб. 5-ге вид. – К.: Знання, 2008. – 347 с.
10. Коротіч, Г.В. Історія філософії України: курс лекцій: навч.посібник. –Маріуполь: ПДТУ, 2002. – 148 с.
11. Пазенок В.С. Філософія: навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2008. – 280 с.
12. Петрушенко, В.Л. Філософія: навчальний посібник. – ТзОВ НВФ Магнолія плюс, 2006. – 243 с.
13. Русин, М. Ю., Огородник, І. В. Історія української філософії: підручник . – К.: ВПЦ "Київський університет", 2008–591 с.
14. Кремень, В.Г., Ільїн, В.В. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: підручник. – К: Книга, 2005. – 528с.
15. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посібник. /за ред. акад. НАН України Л. В. Губерського. – К.: Знання, 2009. –621 с.

Допоміжна

16. Античная философия. Энциклопедический словарь. Под ред. П. Гайденко. – М.: Прогресс-Традиция, 2008. – 896 с.
17. Арлычев, А. Н. Онтология и теория познания. – М.: Либроком, 2010. 226с
18. Марсель, Г. Китайская мысль; пер.с фр. В. Б. Иорданского. М. : Республика, 2004. – 526 с.
19. Голосовкер, Я.Э. Избранное: Логика мифа. СПб.: Унив. книга, 2010. 499 с.
20. Діденко, В. Ф. Філософія: ескізи для самопідготовки : навчальний посібник. –К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2006. – 208 с.
21. Ильин В. В. Теория познания. Эпистемология. – М.: Либроком, 2011. –138 с.
22. Кримський, С. Б. Запити філософських смислів. К.: ПАРАПАН, 2003. 240 с.
23. Крымский, С. Б. Философия как путь человечности и надежды. Киев: Курс, 2000. 308 с.
24. Мамардашвили, М. К. Как я понимаю философию. 2-е изд. – М.: Прогресс, 1992. – 413 с.
25. Мамардашвили, М. Соловьев, Э., Швырев, В. Классика и современность: две эпохи в развитии буржуазной философии // Философия в современном мире. Философия и наука. Критические очерки буржуазной философии. – М.: Наука, 1972. – С. 28-94.
26. Мамардашвили, М. К. Необходимость себя. Введение в философию / Лекции. Статьи. Философские заметки. – М.: «Лабиринт», 1996. – 432 с.
27. Мамардашвили М. К. Очерк современной европейской философии / М.К. Мамардашвили. – СПб.: Азбука-Аттикус, 2012. – 608 с.
28. Миронов, В. В., Иванов, А.В. Онтология и теория познания. – М.: Гардарики, 2005. – 447 с.
29. Свідзинський, А. Синергетична концепція культури. – Луцьк: Вежа, 2009. –696 с.
30. Хофмайстер, Х. Что значит мыслить философски? Поиск фундамента всего знания и всего сущего.[Пер. с нем. – СПб.: Изд. СПб., 2006. – 446 с.

16. Інформаційні ресурси

1. Антология мировой философии: Античность. – Мн.: Харвест, М.: ООО «Издательство АСТ», 2001. – 960 с. // Режим доступа: http://korolev.msk.ru/books/TOR/doc/Antichnaya_Antologiya.txt
2. Антология философии Средних веков и эпохи Возрождения / Сост. С.В. Перевезенцев. – М.: ОЛМА-ПРЕСС, 2001. – 448 с. // Режим доступа: http://lib.ru/FILOSOF/SBORNIKI/filosofia_meed.txt
3. Причепій, Є.М., Черній, А.М., Чекаль, Л.А. Філософія: підручник для студентів вищих навчальних закладів.2.вид., випр., доп. К.: Альма матер, 2007. – 592 с. // Режим доступа: <http://elibrary.nubip.edu.ua.pdf>

4. Сумерки богов Сост. А.А. Яковлев. – М.: Политиздат, 1990. – 398 с. // Режим доступу: <http://bibliotekar.ru/sumerki/index.htm>
5. Волинка, Г. Читанка з філософії : У 6 кн. Кн. 1. Філософія стародавнього світу. – К.: Довіра, 1993. – 207 с. // Режим доступу: http://terepishchyi.com/volinkag_i_gol_red_chitanka_z_filosofi_u_6_knigah_kniga_1_f.pdf
6. Волинка, Г. Читанка з історії філософії : У 6 кн. Кн. 6. Зарубіжна філософія ХХ ст. – К.: Довіра, 1993. – 239 с. // Режим доступу: http://terepishchyi.com/volinka_g_i_gol_red_chitanka_z_filosofi_u_6_knigah_kniga_6_z.pdf